

ACADEMICIANUL EMIL CONDURACHI LA 90 ANI DE LA NAȘTERE

Acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița

În acest an se împlinesc 90 ani de la naștere și 15 ani de la încetarea din viață academicianului Emil Condurachi, fost profesor eminent al Universității din București, om de știință și de cultură reputat, recunoscut ca atare pe plan național și internațional, militant neobișnuit în organisme științifice naționale și internaționale și unul din cei mai buni mesageri ai științei istorice și arheologice românești în străinătate.

La omagiul adus memoriei sale, se adaugă și acela al autorului acestei comunicări, care a fost, mai bine de 40 ani lângă profesorul și academicianul Emil Condurachi, atât în țară, cât uneori și în străinătate. Cu acest prilej, pe lângă datele cu privire la biografia sa, menționate de subsemnatul și cu alte prilejuri, în publicația tulceană *Peuce* din 1991¹, revista de cultură *Bârladul* din 1997² și în *Memoriile secției de Științe Istorice și Arheologie* din 1997 ale Academiei Române³ și în *Arheologia Moldovei*, XXI, din 2000⁴ voi căuta să adaug și altele de ordin personal, ocazionate de contactele avute în decursul timpului cu această remarcabilă personalitate a învățământului și științei istorice românești.

S-a născut la 3 ianuarie 1912 în comuna Scânteia, jud. Iași, tatăl său fiind un entuziast susținător al înființării casei memoriale "Emil Racoviță" din Surănești (jud. Vaslui)⁵.

După terminarea studiilor secundare la liceul internat din Iași, a fost un student eminent al Facultății de Litere și Filozofie din Iași, obținând licența la secția istorie în 1932⁶.

Fiind bine apreciat de profesorii săi Oreste Tafrali și Ilie Minea, a fost încadrat în 1932-1940 asistent la catedra de arheologie a Facultății de Litere și Filozofie în Iași. Acesta, în perioada respectivă a fost, în calitate de bursier al statului român, membru al Școlii Române din Roma (1935-1937) și apoi al Școlii Române din Franța la Fontenay aux Roses din Paris (1938-1939)⁷. Totodată, la recomandarea directorului Școlii Române din Roma, a fost admis ca oaspete străin al Institutului francez din Atena⁸.

La Roma a frecventat cursurile Facultății de Litere respectiv de istorie romană, istorie greacă, arheologie clasică, arheologie creștină și topografie romană⁹.

La Paris a audiat cursurile unor mari specialiști la Sorbona, Collège de France și Ecole Pratique des Hautes Etudes, dintre care menționăm pe Eugène Albertini, J. Zeiller, Louis Robert ș.a.¹⁰.

În 1938 și-a susținut la Universitatea din Iași, teza de doctorat cu tema *Monumenti cristiani nell Illirico*, tipărită în același an la București, în care a evidențiat două mari centre creștine, Salona în Dalmația și Serdica în Dacia Mediterranea, în legătură directă pe mare și uscat cu restul lumii creștine, prin care se evidențiază caracterul oriental în

¹ M. Petrescu-Dîmbovița, *Academician Emil Condurachi*, în *Peuce*, 10, 1991, p. 589-592.

² Idem, *Academicianul Emil Condurachi – organizator al vieții științifice*, în *Bârladul*, II, 1997, 5, S.N., p. 2.

³ Idem, *Academicianul Emil Condurachi. Omul și opera*, în *ARMSȘIA*, seria IV. Tomul XXII, 1997, p. 117-123.

⁴ Idem, *Activitatea arheologică ieșeană în perioada dintre cele două războaie mondiale*, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 1185 și urm.

⁵ Idem, *op.cit.*, în *ARMSȘIA*, 1997, p. 117.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Idem, *op.cit.*, în *ArhMold*, 2000, p. 185.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Sanda Cîndea, *Bibliografia lucrărilor științifice ale cadrelor didactice*, Universitatea București, seria istorie. vol. I, A-4, București, 1970, p. 152.

general și sirian în special al monumentelor creștine din regiunea Illyricum¹¹.

În afară de teza de doctorat, pentru care s-a documentat în special la Roma, autorul a colaborat în perioada cât a contat ca asistent la Iași, studii de arheologie, istorie generală veche și numismatică.

Dintre studiile de istorie veche și arheologie menționăm pe acelea privitoare la *mitatorium*¹², în legătură cu ceremonialul fastuos de la curtea bizantină pentru înmânarea semnelor și a îmbrăcămintei marilor demnitari, ca și pentru femeile alese pentru gineceu¹³, precum și relativ la evreii în Illyricum¹⁴. Alele se referă la cariera lui Q. Tullius Maximus, guvernator al Traciei¹⁵, la Isis-Aphrodita¹⁶, două divinități, care sub două forme reprezintă același principiu al dragostei universale¹⁷, la rangurile proconsulilor din Africa și Asia la începutul secolului al IV-lea¹⁸, pe bază de inscripții, precum și la originea și evoluția loros-ului imperial bizantin¹⁹ respectiv o eșarfă din fir de aur, împodobită cu numeroase pietre prețioase și purtată peste tunică²⁰.

În ceea ce privește articolele sale de numismatică, l-au preocupat temele relativ la Gordion și Serapis de pe monedele pontice²¹ și la zeul Marte de pe monedele

din Odessos²², precum și monedele bizantine tăiate din secolul al IV-lea²³.

În afară de aceste studii și note din domeniile arheologiei, istoriei vechi și numismatice, asistentul Emil Condurachi într-un articol “a luat poziție” față de unele critici aduse în “Byzantion” din 1932 de Gh. Balș, lucrările lui O. Tafrali a susținut o influență artistică bulgaro-bizantină la nord de Dunăre, inclusiv la biserica Sf. Nicolae de la Curtea de Argeș²⁴, influența sârbă pătrunzând aici înainte de sosirea în 1364 a călugărului Nicodim²⁵.

Odată cu numirea sa la București, în 1940, ca profesor la Catedra de numismatică și arheologie de la Școala superioară de Arhivistică, catedră înființată de reputatul numismat Constantin Moisil, căruia i se datorește începutul științei numismatice moderne din România, începe o a doua perioadă a activității didactice și științifice, care la școala respectivă va dura până în 1947²⁶.

În legătură cu încadrarea sa la această reputată școală, îmi amintesc că reputatul profesor dr. Radu Vulpe, pe atunci prodecan al Facultății de Litere și Filozofie din Iași, cu care eram mobilizat la Odesa la o mare unitate a Marelui Stat Major, a făcut tot posibilul ca să poată pleca pentru a participa în calitate de membru al Comisiei, la concursul pentru postul de profesor, la care urma să fie promovat tânărul și valorosul candidat Emil Condurachi²⁷.

Cum este și normal, în această perioadă au predominat studiile sale de numismatică, de la monedele grecești și romane până la cele elvețiene și austriece, din spațiul carpato-balcanic la care s-au adăugat și altele de istorie economică,

¹¹ M. Petrescu-Dâmbovița, *op.cit.*, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 186.

¹² E. Condurachi, *La Mitatorium Notes d'archéologie chrétienne*, în AA, fasc. 9-10, 1993-1994, Iași, 1995, p. 33 și urm.

¹³ M. Petrescu-Dâmbovița, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 186.

¹⁴ E. Condurachi, *Les Juifs en Illyricum*, în *REJ*, N.S., 1937, 1-2, P. 60 și urm.

¹⁵ Idem, *Sur la carrière de Q. Tullius Maximus gouverneur de la Thrace*, în *AISC*, 3, 1936-1940, Cluj, 1941, p. 148 și urm.

¹⁶ Idem, *Isis-Aphrodita Beitrage zu einer Ikonographie des alexandrinischen Synkretismus*, în *BSHAR*, tom 21, București, 1939, p. 33 și urm.

¹⁷ M. Petrescu-Dâmbovița, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 186.

¹⁸ Idem, *Le rang des proconsuls d'Afrique et d'Asie au début du IVe siècle*, în *AISC* 3, 1936-1940, Cluj, 1941, p. 306 și urm.

¹⁹ Idem, *Sur l'origine et l'évolution du loros impérial*, în AA, fasc. 11-12, 1935-1936, p. 37 și urm.

²⁰ M. Petrescu-Dâmbovița, *op.cit.*, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 186.

²¹ E. Condurachi, *Gordion et Serapis sur les monnaies pontiques*, în *CAN*, nr. 110-111, 1938, p. 33 și urm.

²² Idem, “Zeul Mare” de pe monedele din Odessos, în *CNA*, 14, 1939, nr. 115-116, p. 148, și urm., și în limba franceză în *RN*, 3-e serie, tom 4, 1940, p. 1 și urm.

²³ Idem, *Probleme economice și monetare din secolul IV d. Hr.. Monnaies byzantines coupées*, în *CNA*, 15, 1940, nr. 117-118, p. i și urm (extras).

²⁴ Idem, *La critique de M. Balș sur l'œuvre de M. Tafrali “Monuments byzantins de Curtea de Argeș”*, în AA, fasc. 7-8, 1931-1932, Iași, 1993, p. 60 și urm.

²⁵ M. Petrescu-Dâmbovița, în *ArhMold*, XXI, 2000, p. 186.

²⁶ Idem, în *ARMSSIA*, 1997, p. 118.

²⁷ *Ibidem*.

socială și a artelor, un loc aparte avându-l acelea privitoare la politica financiară a împăratului Julian, ideile politice ale lui Zosimos și relativ la “renașterea” artelor plastice în epoca lui Hadrian²⁸.

Din această perioadă, când am funcționat ca asistent onorific la catedra de arheologie și preistorie, condusă de profesorul I. Andrieșescu, a Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București și cu începere din ianuarie 1943 ca asistent, prin concurs, la Muzeul Național de Antichități din București, condus pe atunci de conf. dr. Vladimir Dumitrescu, îmi amintesc de întâlnirile cu profesorul Emil Condurachi la Facultate și la Muzeu, rezultând din convorbirile avute interesul său pentru cercetările de arheologie, în deosebi clasică²⁹.

Din 1947 când a devenit titularul catedrei de istorie universală veche de la Universitatea din București, a început a treia și ultima perioadă din cariera sa didactică și științifică, în care s-a afirmat din plin, timp de 40 ani, ca profesor, cercetător și organizator științific, pe plan național și internațional³⁰.

Ca profesor, decan, conducător științific de doctorat și ca profesor consultant i-a atras pe discipolii săi atât prin bogăția cunoștințelor și interpretarea istorică a faptelor, cât și prin forma elevată a cursurilor, fiind considerat pe drept cuvânt ca unul dintre marii profesori ai generației contemporane de istorici români.

În legătură cu activitatea sa de profesor din această perioadă îmi amintesc că a asistat un an întreg la cursurile profesorului Ion Nestor, cu doctoratul în Germania, de preistoria României, pentru a cunoaște nivelul înalt al prelegerilor acestui profesor, fost elev al lui Vasile Pârvan, remarcabil prin profunzimea gândirii, originalitatea interpretărilor și claritatea expunerii³¹. Mai mult încă, a asistat în acel an și la prosemnariile de arheologie

preistorică susținute de subsemnatul, totdeauna în prezența prof. I. Nestor, de altminteri ca și a predecesorului său I. Andrieșescu, timp de patru ani³².

De asemenea, țin să menționez că prof. Emil Condurachi a sprijinit încadrarea mea la Universitatea din Iași în 1948, în calitate de conferențiar și apoi în 1955, pe baza raportului său elogios, Consiliul profesoral al acestei Universități a recomandat nu numai definitivarea în postul de conferențiar, ci și promovarea la gradul de profesor, pentru care și-au dat acordul în 1957 la Ministerul Învățământului rectorii celor trei Universități Iorgu Iordan (București), C. Daicoviciu (Cluj) și Ion Creangă (Iași), pentru care îi sunt, și pe această cale, recunoscător³³.

În calitate de cercetător, la Histria, succedând lui Vasile Pârvan și Scarlat Lambrino, a extins săpăturile la toată suprafața cetății și la necropola antică, introducând metodele arheologice preistorice și unele metode moderne de investigație³⁴, menționând în volumul Histria din 1954, cercetările lui Vasile Pârvan³⁵. În această privință, menționăm că în 1957 a contribuit din plin la apariția unor articole comemorative privitoare la contribuțiile lui V. Pârvan, a cărui evocare a devenit de acum înaintea curentă³⁶.

De asemenea, a abordat în această perioadă o tematică bogată și variată, cum rezultă din cărțile, precum și din numeroasele sale studii. Dintre cărți menționăm *Archéologie roumaine au XXe siècle*, București, 1936; *La Roumanie*, în colaborare cu C. Daicoviciu, în prestigioasa colecție *Archaeologia Mundi*, Geneva-Paris-München, 1972; *Carte archéologique de la Roumanie*, în calitate de coautor și coordonator, București, 1960³⁷.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

³⁴ Al. Suceveanu, *Un senior al istoriografiei românești – Emil Condurachi*, în *Bârladul*, II, 1997, 5, S.N., p. 3.

³⁵ Al. Zub. *Homo academicus sub vremi*, în *Bârladul*, II, 1997, 5, S.N., p. 2.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ M. Petrescu-Dâmbovița, în *ARMSȘIA*, 1997, p. 119.

²⁸ *Ibidem*.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, p. 119.

Dintre studiile sale, în primul loc se situează acelea din domeniul arheologiei grecești și romane din Dobrogea, datorită îndeosebi cercetărilor de sub conducerea sa de la Histria, ale căror rezultate au fost publicate, în colaborare, în două volume, din 1954 și 1969³⁸.

Bazându-se pe aceste investigații a studiat diferite aspecte ale istoriei politice, sociale, economice și culturale relativ la această colonie, ca și la altele din aceeași zonă a Mării Negre, relațiile dintre grecii și autohtonii din Dobrogea, sculptura pontică în epoca romană, sincretismul religios ș.a.³⁹.

În același timp a fost preocupat, în aceeași măsură, și de unele probleme de istorie universală veche de ordin politic, economic, cultural și numismatic precum și în legătură cu sursele grecești și latine privitoare la etnogeneza vechilor populații balcanice. De asemenea, un loc aparte l-au ocupat viața și opera lui Vasile Pârvan⁴⁰.

În fine, ca organizator al vieții științifice, academicianul Emil Condurachi – a dovedit a fi înzestrat cu calități inegalabile, contribuind, cu multă pasiune și înaltă competență, la creșterea prestigiului istoriografiei românești în țară și străinătate⁴¹.

Astfel, ca director al Institutului de Arheologie din București, transformat ca atare în 1956 din Muzeul Național de Antichități, s-a străduit să încadreze colaboratori pentru toate epocile, din paleolitic până în evul mediu, care, prin săpături arheologice bine efectuate pe tot teritoriul României, într-un ritm alert și cu mijloace materiale necunoscute până atunci, au contribuit la o mare dezvoltare a acestei instituții științifice⁴².

În același timp, sub redacția sa, în afară de continuarea publicației *Studii și cercetări de istorie veche* și *Materiale și cercetări arheologice*, s-a reluat, după mai mulți ani de întrerupere, revista bine

cunoscută de arheologi în limbă străină, *Dacia*, înființată în 1924 de Vasile Pârvan și a apărut o altă publicație *Studii și cercetări de numismatică*, precum și seria de monografii *Biblioteca de arheologie*, cu peste 50 volume până în prezent⁴³. Totodată, o parte din activitatea sa s-a desfășurat la periodicul în limbi străine, *Revue roumaine d'histoire*, al cărui redactor principal a fost până la încetarea din viață⁴⁴.

În calitate de director al Institutului de istorie și arheologie "A.D. Xenopol" din Iași, cu începere din 1967 și până în 1989, și de membru în comitetele de redacție ale publicațiilor de arheologie din București, am avut prilejul să colaborez strâns cu acad. Emil Condurachi, bucurându-mă totdeauna de înțelegerea și sprijinul său pentru dezvoltarea cercetărilor de arheologie și istorie din centrul academic și universității din Iași, care în domeniul arheologiei a avut și o publicație specială *Arheologia Moldovei*, ajunsă astăzi la al XXII-lea volum⁴⁵.

În același timp, acad. Emil Condurachi, în calitate de președinte al Societății Numismatice române din 1958, după încetarea din viață a acad. Constantin Moisil, în afară de reluarea publicației *Buletin*, ca redactor principal, el a animat activitatea acestei Societăți și a filialelor sale, contribuind, prin nivelul comunicărilor din cadrul ședințelor regulate și a sesiunilor științifice, la creșterea prestigiului științific al acestei vechi și importante Societăți științifice⁴⁶.

Un alt domeniu din activitatea acad. Emil Condurachi, în care s-a ilustrat în mod deosebit, cu mult dinamism și eficacitate, a fost acela al coordonării studiilor sud-est europene de arheologie, istoria ideilor, istoria economică și socială, artă, istoria Balcanilor, lingvistică, folclor, geografie istorică, literatură contemporană și drept, din 1963, când a fost înființată Asociația Internațională de Studii sud-est european,

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 119 și urm.

⁴¹ *Ibidem*, p. 120.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ *Ibidem*.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 121.

sub patronajul UNESCO și cu sediul la București, al cărei secretar general și trezoreriei a fost de la această dată și până la încetarea sa din viață⁴⁷.

Prin calitățile sale de istoric cu spirit de sinteză și de eminent om de cultură, orator de vocație și negociator subtil, dar mai ales de organizator excelent al unor manifestări științifice din țară și străinătate, acad. Emil Condurachi a contribuit din plin la marele prestigiu al acestei Asociații, care prin eforturile sale, în afară de o revistă și câteva tomuri publicate, a putut organiza cinci congrese internaționale în diferite capitale din sud-estul Europei, ca și multe colocvii și reuniuni de lucru⁴⁸.

Ca participant la două asemenea congrese ale acestei Asociații, de la București (1976) și Sofia (1989), mi-am putut da seama de deosebita amploare a acestor manifestări științifice internaționale, de calitatea comunicărilor și de caracterul interdisciplinar al dezbaterilor⁴⁹.

Dintre colocviile organizate de Asociație, îmi amintesc totdeauna de acela din septembrie 1968 de la Mamaia, imediat după evenimentele de la Praga din acel an, când în stațiune, din cauza situației tensionate pe plan internațional mai rămăseseră foarte puțini străini, îndeosebi germani și suedezi⁵⁰. La acest colocviu, la care au participat specialiști reputați din peste 100 de țări ale Europei, care și-au manifestat în acest fel solidaritatea cu poporul român, deoarece acesta nu a intervenit cu forțe armate în Cehoslovacia, s-a dezbătut o temă majoră, de un deosebit interes, privitoare la izvoarele arheologice ale civilizației europene⁵¹. Comunicările și intervențiile susținute au fost publicate de asociație într-un volum intitulat *Sources archéologiques de la civilisation européenne*, București, 1968⁵².

În legătură cu aceste colocvii, țin să amintesc câteva amintiri sugestive.

Astfel, marele etruscolog italian Massimo Pallotino, a rămas uimit ca la data respectivă Mamaia era oarecum pustie, lipsită de oameni, care părăsiseră stațiunea în urma evenimentelor din Cehoslovacia.

Apoi acad. Tibor Gerevich, directorul Institutului de Arheologie din Budapesta, în legătură cu unele discursuri de la Radio-București, privitoare la evenimentele din 1968 din Cehoslovacia, s-a exprimat, citez textual “Acum îi înțeleg pe românii buni diplomați formați la Paris, nu proști ca cei de la noi formați la Berlin”.

Acad. Emil Condurachi, cu aceeași inepuizabilă, înaltă competență și comprehensiune multilaterală, a militat și în alte organisme internaționale, în calitate de vicepreședinte de două ori al Uniunii Academice Internaționale (1965, 1980) și apoi de președinte al acestei Uniuni (1982), de vicepreședinte al Comitetului Internațional de Filozofie și Științe Umane, de membru al Comitetului Internațional de arheologie clasică, ca și al altor foruri internaționale⁵³.

Paralel cu aceste activități pe plan internațional, acad. Emil Condurachi, unul din cei mai buni mesageri ai științei românești în străinătate, s-a remarcat și prin rapoarte, corapoarte și intervenții la numeroase congrese, simpozioane, colocvii, unele mese rotunde și reuniuni internaționale, la care a participat, contribuind, cu eficacitate, mult elan și competență, la o mai bună cunoaștere a istoriei și culturii României⁵⁴. În această febrilă și laborioasă activitate un loc aparte l-au ocupat contribuțiile sale la Congresele internaționale de științe istorice, cum am putut constata la acelea la care am participat, de la Stockholm (1960), Moscova (1970), București (1980) și Stuttgart (1986)⁵⁵. În această privință, raportul în colaborare cu profesorul Răzvan Theodorescu la Congresul de la București, privitor la istoria Balcanilor,

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ *Ibidem*, p. 122.

⁵⁵ *Ibidem*.

de la preistorie până la epoca modernă, a fost considerat ca un model de netrecut⁵⁶.

De asemenea, au prezentat interes și comunicările sale susținute la Congresele Internaționale de tracologie, la care am asistat, de la București (1976) și Viena (1980), precum și la colocviile internaționale de tracologie, organizate de Fundația Europeană Drăgan, de la Roma (1979) și Palma de Mallorca (1988), la care am luat parte, purtând un schimb interesant de opinii îndeosebi cu unii renumiți arheologi și lingviști din diferite țări ale Europei⁵⁷. Valoarea comunicărilor de la aceste din urmă manifestări științifice se reflectă în actele Colocviilor respective, publicate cu grijă de către Fundația Europeană Drăgan⁵⁸.

Tot în legătură cu activitatea sa științifică peste hotare, menționez că în primăvara anului 1965, am fost împreună timp de o lună ca primă delegație de istorici români în Turcia de după cel de-al doilea război mondial⁵⁹. Cu acest prilej, datorită relațiilor sale cu profesorii de la Ankara și Istanbul, pe lângă conferințele din domeniul arheologiei, susținute la Ankara (acad. Emil Condurachi) și Istanbul (subsemnatul), am efectuat împreună o călătorie cu o mașină de cca 3000 km de la Ankara la Istanbul, vizitând obiective arheologice și istorice de o deosebită importanță, de la Ankara, Bogaköy, fosta capitală a hitiților, sanctuarul rupestru hittit din secolul al XIII-lea î.Hr. de la Yazilikaya, ruinele de la Kültepe și Alishar-Hüyük, fosta capitală a regilor frigieni de la Gordion, celebrele fresce medievale de la Göreme, muzeul arheologic de la Izmir, celebrele ruine de la Troia, cercetate de H. Schliemann și Carl Blegen, iar actualmente de prof. Manfred Korfmann de la Tübingen cu metodele cele mai moderne, templul lui Artemis din Ephes, precum și alte importante vestigii elenistice, romane și bizantine din acest important oraș de pe malul Mării Egee, apoi celebrul Pergam, din care renumita friză

sculptată a marelui altar al lui Zeus se află la Muzeul Pergamon din Berlin, cetatea Miletului, important centru comercial și focar de cultură grecească, din care unele construcții sunt conservate în celebrul muzeu din palatul Topkapi de la Istanbul, unul din cele mai bogate muzee de artă islamică.

La Ankara am făcut împreună o vizită acasă Doamnei profesor dr. Afet Inan, fiica adoptivă a marelui om politic turc Mustafa Kemal Atatürk și fosta studentă a eminentului antropolog genevez Eugène Pittard, fost rector al Universității din Geneva, pe care am cunoscut-o în 1939 la București, cu prilejul participării la cel de-al XVII-lea Congres Internațional de antropologie și arheologie preistorică. Cu prilejul acestei vizite, D-na prof. Afet Imam, care acum se ocupa de revoluția lui Kemal Atatürk, mi-a oferit, cu dedicație, lucrarea sa de doctorat din domeniul antropologiei, din care rezultă că autoarea a măsurat și examinat 64000 persoane din Australia, dintre care un număr considerabil de femei.

De asemenea, la Ankara am făcut și o vizită și la Institutul de istorie, instituția cea mai importantă din Turcia în acest domeniu, cu care prilej acad. Emil Condurachi l-a întrebat pe director care este situația Academiei din această țară, la care i s-a răspuns că nu există această instituție, menționând că fostul șef al statului Kemal Atatürk ar fi declarat că Turcia nu are nevoie de savanți oficiali.

La Istanbul, am avut convorbiri cu D-na Halet Cambel, fost bursieră Humboldt, și profesoara de Pre- și Protoistorie, care ne-a arătat colecția lui Schliemann de la Troia.

Tot la Istanbul am vizitat și marea colecție de antichități din Asia Mică a lui Hans Silviu von Aulock (1906-1980), din care menționez cele 19 volume pentru monedele din Asia Mică, tipărite în Germania.

Pentru meritele sale remarcabile de profesor, cercetător și organizator de activități de cercetare științifică, acad. Emil Condurachi a primit titlurile de om de știință, membru corespondent (1948) și apoi

⁵⁶ Al. Suceveanu, *op.cit.*, 1997, p. 3.

⁵⁷ M. Petrescu-Dâmbovița, în *ARMSȘIA*, 1997, p. 122.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*.

titular al Academiei Române (1955) și al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970), *doctor honoris causa* al Universității Libere din Bruxelles, membru titular al Academiei din Atena, membru al Consiliului de onoare al Uniunii Internaționale de științe Pre- și Protoistorice, membru corespondent și apoi titular al Institutului arheologic german, ca și al altor organisme internaționale⁶⁰.

La acestea se adaugă titlurile de laureat al Premiului de Stat și al Premiului Herder (1980), mai multe ordine și medalii românești, medalia de aur bulgară a “Sf.

Chiril și Metodiu”, ca și titlul de comandar al ordinului “Merito della Repubblica Italiana”⁶¹.

Încetarea sa din viață la 75 de ani, în plină activitate creatoare, când trebuia să ducă la bun sfârșit, în ciuda bolii, care i-a afectat sănătatea, mai multe proiecte și lucrări de sinteză din țară și străinătate, a reprezentat o mare pierdere pentru istoriografia românească și străină, ca și pentru toți cei care l-au cunoscut și stimat.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 122 și urm.

⁶¹ *Ibidem*, p. 123.

